

1. Documents

20 013 Collegebericht verslag Lokaal Scenario Atelier 21 januari 2020 (002)

Page 2

Verslag Lokaal Scenario Atelier RES Heemstede 21 jan 2020 (002)

Page 3

Collegebericht

Datum	7 februari 2020
Onderwerp	Verslag Lokaal Scenario Atelier Regionale Energiestrategie (RES) Heemstede van 21 januari 2020
Aanleiding	Regionale Energiestrategie
Portefeuillehouder	S. Struijf (N. Mulder)

In het kader van de RES regio Noord-Holland Zuid (NHZ), heeft op 21 januari 2020 het Lokaal Scenario Atelier plaatsgevonden in Heemstede. Men is in gesprek gegaan over de kansen en dilemma's voor zon- en windenergie op land in onze regio.

In iedere gemeente vinden deze bijeenkomsten plaats met geïnteresseerde inwoners, ondernemers, raadsleden, energicoöperaties, natuurorganisaties en dergelijke. In Heemstede hebben ook jongeren actief deelgenomen. Tot en met 11 februari 2020 vinden er bijeenkomsten plaats in gemeenten van Noord-Holland Zuid.

Van alle bijeenkomsten in de gemeenten worden verslagen gemaakt. Deze lokale verrijking, van de zogenaamde bouwstenen in de RES, wordt verwerkt in het bod van de concept RES. In de **bijlage** vindt u de opbrengst van de bijeenkomst in Heemstede in het 'Verslag LSA Heemstede 21 januari 2020'.

Schematisch overzicht van het (vervolg)proces tot de concept RES eind juni 2020:

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio IJmond Kennemerland

Heemstede

Datum: 21 januari 2020

Locatie: Gemeentehuis Heemstede

Inleiding:

In het kader van de Regionale Energiestrategie regio Noord-Holland Zuid (NHZ), heeft op 21 januari 2020 een lokaal scenario atelier plaatsgevonden voor de deelregio IJmond Kennemerland. Dit atelier was gericht op de gemeente Heemstede en vond plaats in het gemeentehuis van Heemstede. Tijdens het atelier heeft een gemengde groep van deelnemers gereflecteerd op drie locatie specifieke scenario's: (1) Maximale energieopbrengst, (2) Kostenefficiënt, (3) Nieuw energielandschap en de respectievelijke bouwstenen.

In totaal hebben 55 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: mix van bewoners uit de buurt (ca. 40%), ca. 6 raadsleden, 1 energiecoöperatie, een groep ondernemers en 6 middelbare scholieren van College Hageveld. Het gesprek met de deelnemers is gevoerd in 2 groepen.

Het document dat voor u ligt, is een overzicht van de opbrengst van dit atelier.

Inhoud:

Beschrijving van scenario's:	3
Bevindingen groep 1:	3
1.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:.....	3
1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	4
1.3 Scenario banner:	6
Bevindingen groep 2:	7
2.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:.....	7
2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:.....	8
2.3 Scenario banner	10

Foto 1: Deelnemers plakken stickers op de banner

Beschrijving van scenario's:

Specifiek voor de deelregio IJmond/Zuid-Kennemerland zijn drie scenario's opgesteld. Zoals eerder benoemd zijn deze: (1) Maximale energieopbrengst, (2) Kostenefficiënt en (3) Nieuw energielandschap.

Het scenario **Maximale energieopbrengst** richt zich op de maximale opwekking van duurzame energie en het besparen van CO₂. De belangrijkste uitgangspunten:

- Maatschappelijke opgaven zijn ondergeschikt aan de opwekking van duurzame energie en het besparen van CO₂.
- Op geschikte plekken is ingezet op grootschalige opwekking door zowel wind als zon en op restplekken wordt extra CO₂ vastgelegd door het aanplanten van groen.
- De afhankelijkheid van de import van energie is geminimaliseerd door de grote hoeveelheid opgewekte energie.

Het scenario **Kostenefficiënt** richt zich op afwegingen die het meest kostenefficiënt zijn. Het gaat hier om de integrale kosten van alle stakeholders. De belangrijkste uitgangspunten:

- Er ligt een grote nadruk op de kosten van het netwerk, waardoor opwekking en gebruik dichtbij elkaar liggen.
- De voorkeur gaat uit naar gebieden waar infrastructuur aanwezig is, of waar capaciteit is.
- Beleidsbeperkingen zijn leidend, zodat de procedures makkelijker kunnen verlopen en er geen aanpassingen aan de turbines of zonnenvelden gedaan hoeven te worden.

Het scenario **Nieuw energielandschap** gaat uit van een nieuwe kijk op het huidige landschap. De regio is trots op zijn energieopwekking en besparing. De belangrijkste uitgangspunten:

- Men heeft opwekking een prominente plek gegeven in het dagelijks leven en op plekken waardoor de structuur van het landschap versterkt wordt.
- Door de plaatsing van turbines worden oude landschappelijke waarden benadrukt. Zonnenvelden worden in stroken georganiseerd waardoor de structuur van het landschap intact blijft.
- De energietransitie zoekt koppeling met andere opgaves, zoals van biodiversiteit en water.
- Er is een nieuw soort economie ontstaan die draait om groene energie

Bevindingen groep 1:

1.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansrijke locaties in de regio:

- De sluisen bij IJmuiden kunnen gebruikt worden om windturbines te plaatsen.
- Zonnepanelen boven op het dak van de parkeerplaats van het gemeentehuis.

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Neem ook het perspectief van de "jeugd" mee in de plannen en ga bijvoorbeeld langs (middelbare) scholen om daar te informeren.

Regelgeving en beleid:

- Deelnemers zien graag meer adaptie in plaats van mitigatie.
- Bouwbesluit aanpassen opdat alle daken sterk genoeg zijn voor het dragen van zonnepanelen.

- Met de plaatsing van windturbines moet de afstand tot bebouwing groot genoeg zijn i.v.m. geluidsoverlast en het welzijn.

Ruimtegebruik:

- Combinatie van moderne kunst met zonnepanelen en windturbines.

Techniek en innovatie:

- Meer aandacht voor de combinatie van groene daken met zonnepanelen, want dit is goed voor waterhuishouding en verbetert de werking van de panelen.
- Versterken van zwakke daken (bijvoorbeeld IKEA) opdat grootschalig opwek daar wel mogelijk is.
- Inzetten op minimaliseren huidig energieverlies (ook bij utiliteit).
- Micro-grids als alternatief.
- Andere technieken (ook warmte): LENR (Low Energy Nuclear Reactor), Waterstof, Kernenergie, Biogas, Warmtepomp, PV boven bovenleiding van treinspoor, Energie uit verval water bij sluizen, Kleine windmolens (laag en dicht bij elkaar) en Aardwarmte.

Algemeen/Divers:

Verder stelden de deelnemers vragen of uitten ze hun zorgen over de volgende onderwerpen:

- Om betere keuzes te maken m.b.t. het verduurzamen van huizen en bedrijven moet er beter geïnformeerd worden over onzekerheden in de markt.
- Vraag: waarom geen windturbines op zee?
- Vraag: wordt energieopslag meegenomen?
- De deelnemers zijn benieuwd waarom zon op parkeerplaatsen niet is opgenomen in het scenario '*Nieuw energielandschap*'.
- Een scholier merkt op dat we deze maatregelen willen nemen om de natuur te beschermen op lange termijn, dus waarom zullen we het dan nu vernietigen met maatregelen? Hierop wordt gezegd dat we hier niet alleen zijn om de natuur te beschermen, maar vooral om onszelf te beschermen. Daarvoor moeten er keuzes gemaakt worden.

1.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

Over het scenario '*Kostenefficiënt*' zijn de meeste positieve reacties ontvang, gevolgd door scenario '*Nieuw energielandschap*'. Daarnaast zijn er ook een aantal deelnemers die zich positief uitspreken over een combinatie van deze twee scenario's. Redenatie hierachter is dat het kostenefficiënt moet gebeuren, met een oog voor de toekomstige generatie. Het vinden van een passende combinatie van deze twee uitersten is daarmee de volgende uitdaging.

'*Maximale energieopbrengst*' is volgens de meesten minder realistisch en wenselijk vanwege de grote impact op de omgeving en de relatief hoge kosten. Wel zijn er bij de bouwstenen in dit scenario ook veel groene stickers geplakt, omdat sommige bouwstenen uit dit scenario wel een goede techniek kunnen zijn in aanvulling op de bouwstenen uit andere scenario's.

Het scenario '*Kostenefficiënt*' heeft alleen maar groene stickers bij de bouwstenen: "dit is een logische stap, dit moeten we sowieso doen."

Tot slot was er een groepje dat hun eigen discussie heeft samengevat in een afbeelding. Geheel tegen de eigen verwachtingen in, kwamen ze tot de conclusie dat ze bij nader inzien tussen “*Kostenefficiënt*” en “*Nieuw energielandschap*” in wilden zitten, en toch eigenlijk de meeste affiniteit voelde voor “*Maximale energieopbrengst*”.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken** is in alle scenario's positief beoordeeld. Hier moet gekeken worden of we instabiele/ongeschikte daken niet extra kunnen versterken, zodat er wel zonnepanelen op kunnen komen. Dit wordt als grootste kans gezien.
- **Zon op parkeerplaatsen.** Opmerking: start met het gemeentehuis als lokale kans, start niet met parkeerplaatsen in het landschap.
- **Zonnepanelen langs spoorwegen.** Een aanwezige wijst op de discussie over meer fietsenstallingen bij het station en de bouw van een nieuwe fietsparkeerplaats. Hier kan bijvoorbeeld een extra verdieping op, zodat er ook zonnepanelen op kunnen. Dit kan als kans meegenomen worden in de huidige ontwikkeling van het stationsgebied.

Over gemixte bouwstenen:

- **Wind langs het Noordzeekanaal** (4x groen en 1x oranje).
 - Niet: Er wordt afgevraagd of dit niet de vogeltrekroute is en of dit dan wel zo wenselijk is. Het groepje dat de oranje sticker heeft geplakt geeft als opmerking dat de opbrengst op deze locatie niet opweegt tegen de nadelen, zoals bedreiging voor de trekvogels.
- **Rondom recreatie.**
 - Wel: deelnemers voeren als reden aan dat langs de randen van een recreatiegebied of op objecten (zoals huisjes) prima zonnepanelen passen. Het kan aan de randen ook dienen als een soort afscheiding.
 - Niet: men vindt dat de mensen daar aan het recreëren zijn en je hen niet hoeft lastig te vallen met zonnepanelen; die kunnen ook ergens anders.
 - Hier wordt ook opgemerkt dat in deze regio recreëren en natuur heel veel samenvallen. De ruimte voor energie opwekken in onze regio is dus zeer beperkt en moeilijk te realiseren. Hierop wordt gereageerd dat bijvoorbeeld landschappelijke inpassing hier een goede oplossing zou kunnen zijn.
 - Een andere deelnemer merkt op dat alle maatregelen ten koste zullen gaan van het landschap: we dienen een keuze te maken welke gebieden wel acceptabel zijn.
- **Zon op gevel.** Er wordt gevraagd of dit is vanwege de onbekendheid van deze maatregel? Iemand merkt op dat deze maatregel het beste past op hoogbouw en Heemstede heeft weinig hoogbouw. Een ander stelt dat het geen goed aanzicht geeft en niet aansluit bij de welstand van Heemstede. Hierop reageert iemand dat dit een kwestie van wennen is, net zoals we bij

de eerste zonnepanelen moesten wennen. We willen geen energieopwekking in de natuur, dus waarom dan niet op de gevels? Veel mensen zijn bang voor hoe het eruit komt te zien.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Wind in duingebied.** Unaniem een 'nee'.
 - Er wordt de vraag gesteld of een windmolen langs de weg naar Zandvoort wel acceptabel is. Windmolens langs wegen vinden we wel acceptabel, dus vinden we windmolens langs wegen in duingebied dan ook acceptabel? Wellicht met een bufferzone? Een ander merkt op dat de duinen vogeltrekgebied is en dat we daarom geen windmolens moeten willen in duingebied.
 - Specifieke locatie waar het niet kan: waterwingebied in de Amsterdamse Waterleidingduinen.
- **Wind langs oude Oer-IJ dijken.** Vanwege natuur is dit niet acceptabel.
- **Zon rondom natuur**, met daarbij de opmerking: we moeten zonnepanelen inkleden/inpassen in het landschap, zodat je het niet ziet. Dit wordt als acceptabele oplossing ontvangen. Wellicht kan er onder deze voorwaarde worden gezocht naar ruimtes voor zonnepanelen in natuur.

1.3 Scenario banner:

SCENARIO 1: Maximale energieopbrengst				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		3	0	
Zon op waterwingebied		0	1	
Zon op gevel				X
Zon op parkeerplaatsen		2	0	
Zon op agrarische grond:	Rondom recreatie	0	1	
	Langs infrastructuur	1	0	
	Langs spoorwegen	2	0	
	Rondom natuur	0	3	
	Langs bedrijfsterrein			X
	Reserveringsgebieden			X
Tuinbouwgebieden				X
Zon op stortplaatsen				X
Zon op spoorwegberm				X
Zon boven snelweg				X
Zon op geluidsschermen NZ/OW		2	0	
Wind				
Wind op agrarische grond:	Langs snelwegen	3	0	
	Langs spoorwegen	1	0	
	Langs waterweg	1	0	
	Als icoon op het circuit	3	1	
	Langs bedrijfsterrein	1	0	
Wind in duingebied		0	8	

SCENARIO 2: Kostenefficiënt				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		1	0	
Zon op parkeerplaatsen		3	0	
Zon op spoorbermen		2	0	
Zon op agrarische grond:	Langs bedrijfsterrein			X
	Binnen 3km MS-netwerk	1	0	
Zon op stortplaatsen				X
Wind				
Windturbines: op en rondom industrie		2	0	

SCENARIO 3: Nieuw energielandschap				
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon				
Zon op grote daken		2	0	
Zon op agrarische grond:	Strandwallen	0	1	
	Veenlandschap	0	1	
	Rondom recreatie	1	1	
	Op stelling van Amsterdam	0	1	
	Jong duinlandschap	0	3	
	Tuinbouwgebieden			X
Zon op gevel		1	0	
Zon op waterwingebied		0	1	
Zon boven snelweg		1	0	
Zon op dijken				X
Wind				
Zoekgebied wind:	Langs stadsranden	0	1	
	Langs kanalen	3	0	
	Langs oude oer ijdijken	0	3	

Bevindingen groep 2:

2.1 Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Kansrijke locaties in de regio :

- Dak van de nieuwe Vomar.
- Parkeerplaatsen Sportparklaan (+ veel meer in Zandvoort).

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Het risico bestaat dat als er nu wordt *geroepen* dat mensen meer moeten doen, dat we ze dan uiteindelijk niet mee krijgen. Een groot deel is nu pas aangehaakt. Zorg ervoor dat ze niet afhaken door te ambitieuze plannen en te grote ingrepen.

- Combineer de energietransitie met private initiatieven. Maak de bevolking eigenaar, dan zijn mensen sneller bereid tot acceptatie.
- Als je ergens bordjes bijzet (bijvoorbeeld in de natuur) met “dit wordt opgewekt door zonne-energie”, dan raken mensen geïnteresseerd en betrokken.

Regelgeving en beleid:

- Verkrijgen van vergunningen: het mag niet zo zijn dat als ergens een windmolen geplaatst moet worden dat het nog 5 jaar duurt voordat het gerealiseerd wordt. Denk ook aan het stikstofprobleem. Procedures moeten sneller.

Ruimtegebruik:

- Zonnepanelen boven bovenleiding van treinsporen.
- Combinatie van zon en wind. Dus overal waar wind komt, ook benutten voor zon.

Algemeen/Divers:

- Er moet ook nagedacht worden over het besparen van CO₂ door de verduurzaming van panden.

2.2 Gesprek over de scenario's en bouwstenen:

Gesprek over de scenario's:

De meeste blauwe stickers zijn door deze groep geplakt bij het ‘*Nieuwe energielandschap*’. De toelichting hierbij is dat er in dit scenario veel plekken zijn waar duurzame energieopwekking mogelijk is. Een kanttekening is echter wel dat er soms te veel schade aan de natuur zou ontstaan, dus die bouwstenen zijn minder wenselijk. Dit scenario past goed tussen de 2 andere scenario's in, als een combinatie van beiden.

Toelichting bij stickers bij ‘*Maximale energieopbrengst*’: het is goed om veel te doen en dit levert het meeste op. Maar niet alle bouwstenen zijn even geschikt.

‘*Kostenefficiënt*’: alleen daarmee redden we het niet, de opwekking is onvoldoende. Onderdelen uit dit scenario kunnen een aanvulling zijn om de gaten bij de andere scenario's op te vullen.

Ook een combinatie van de scenario's *Kostenefficiënt* en *Nieuw energielandschap* wordt besproken. De verwachting is dat Den Haag gaat voor het laaghangend fruit, om mensen in beweging te krijgen. Je moet dus snel kunnen beginnen. Hierbij wordt ook opgemerkt dat veel zaken gecombineerd zullen worden, zoals de duurzaamheidsdoelen van de VN (Sustainable Development Goals). Kijk ook in Heemstede en de deelregio naar combinaties, zoals parkeerplaatsen + energie + verlichting.

Een van de deelnemers geeft aan dat het goed zou zijn om te beginnen waar bestaande capaciteit is, en daarna naar maximale energie kijken. In de tussentijd kunnen mensen worden opgeleid en getraind en materialen worden doorontwikkeld. Dus eerst de gebieden aanpakken die nu al kunnen en waar draagvlak voor is en dan de komende jaren steeds meer, maximaal doorgaan. Gebieden die nu nog lastig zijn – bijvoorbeeld omdat er weerstand is - pak je later aan.

Alternatief: ga voor het minimale/ goedkoopste scenario en investeer het verschil in kosten in een land waar je efficiënter op kunt wekken, in de Sahara bijvoorbeeld.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op grote daken:** veel groene stickers. Vragen hierbij:
 - Zijn de daken van Tata wel geschikt? > oudere gebouwen + neerslag van vuile deeltjes
 - Tellen 60 panelen op 2 scholen (eigendom gemeente) ook mee in de opgave?
- **Zon op parkeerplaatsen.** Bijv. bij het zwembad en sportcomplex aan de Sportparklaan en in Zandvoort. Combineren met oplaadpunten e-auto's.
- **Wind langs kanalen** is goed mogelijk, maar niet langs de Ringvaart: "Daar woon ik".
- **Wind langs Noordzeekanaal** is ook goed mogelijk omdat dit een industrieel gebied is, met weinig bewoners die er last van ondervinden. Er staan al windmolens, dus het schaadt minder.
- Bij **zonnepanelen op dijken** wordt de vraag gesteld of de dijken iet beschadigd raken door kabels die er doorheen gaan (antwoord: kabels niet door de dijken). En de vraag waarom deze bouwsteen niet is opgenomen in het scenario *Maximale energie*, daar zou het ook prima kunnen.
- **Zon boven snelweg** heeft een groene sticker, maar iemand anders geeft aan dat geen prettig idee te vinden: dan maak je het meer gesloten. Maar **langs een snelweg** kan het wel, als je toch al een weg hebt, combineer het!
- **Zon op stortplaats** heeft een groene sticker, maar de opmerking wordt gemaakt dat de stortplaats een park is, park Meermond. Vrijhouden voor recreatie.
- **Wind op en rondom industrie:** hierbij wordt opgemerkt dat 200 meter afstand wel heel weinig is, in verband met schaduw en geluid (ook op industrieterreinen zijn mensen).
- Een bouwsteen die nog ontbreekt: **zon boven het spoor** (en ook op stations, zie station Utrecht = zon op groot dak)
- Er wordt een tijdje gepraat over de voordelen die zonnevelden kunnen bieden. Zoals: biodiversiteit neemt toe onder zonnepanelen op bepaalde hoogte. En: koeien en schapen willen schaduw, combineer bomen in het weiland met zonnepanelen om onder te schuilen.

Over gemixte bouwstenen:

- Zon in waterwingebied:
 - Wel: de waterbekkens zijn uit het zicht, dus daar kan het wel. Bovendien kan het helpen tegen verdamping.
 - Niet: het is een vogelgebied. Daar moet je zeker niet beginnen, dan krijg je veel weerstand. Je kunt het in een later stadium wel als keuze neerleggen: willen we dit? Als je ergens bordjes bijzet: dit wordt opgewekt door zonne-energie, dan raken mensen geïnteresseerd en betrokken.

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- Er is veel weerstand tegen bouwstenen die mogelijk schade aanbrengen aan de natuur, zoals **zon rondom natuur** (hierbij wel de opmerking: beter rondom natuur dan erin), **zon in het veenlandschap** en **wind in het duingebied**. *Niet in duingebied* is ook als aandachtspunt opgeschreven op de banner.
- **Zon op jonge duinlandschap**: dit levert te weinig op als je naar de opwek kijkt, laat het lekker. Andere bouwstenen leveren veel meer op, beter daarop focussen.
- De oranje sticker bij **wind als icoon op het circuit** heeft vooral te maken met de lokale sentimenten over het circuit en de Formule 1 in Zandvoort: “weg met het circuit!”

Overige bouwsteen gerelateerde opmerkingen:

- Een bouwsteen die nog ontbreekt: **zon boven het spoor** (en ook op stations, zie station Utrecht = zon op groot dak)

2.3 Scenario banner

SCENARIO 1: Maximale energieopbrengst					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken				X	
Zon op waterwingebied		2	3		
Zon op gevel				X	
Zon op parkeerplaatsen				X	
Zon op agrarische grond:	Rondom recreatie			X	
	Langs infrastructuur			X	
	Langs spoorwegen			X	
	Rondom natuur	0	4		
	Langs bedrijfsterrein			X	
	Reserveringsgebieden			X	
	Tuinbouwgebieden			X	
Zon op stortplaatsen		1	0		
Zon op spoorwegberm		1	0		
Zon boven snelweg				X	
Zon op geluidsschermen NZ/OW				X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	Langs snelwegen	2	0		
	Langs spoorwegen			X	
	Langs waterweg	1	0		
	Als icoon op het circuit	2	0		
	Langs bedrijfsterrein	0	1		
Wind in duingebied		0	2		

SCENARIO 2: Kostenefficiënt					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	

Zon			
Zon op grote daken	1	0	
Zon op parkeerplaatsen	4	0	
Zon op spoorbermen			X
Zon op agrarische grond:	Langs bedrijfsterrein		X
	Binnen 3km MS-netwerk		X
Zon op stortplaatsen			X
Wind			
Windturbines: op en rondom industrie	1	0	

SCENARIO 3: Nieuw energielandschap			
Bouwsteen	# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt
Zon			
Zon op grote daken	3	0	
Zon op agrarische grond:	Strandwallen		X
	Veenlandschap	0	1
	Rondom recreatie	1	1
	Op stelling van Amsterdam	0	1
	Jong duinlandschap	1	2
Tuinbouwgebieden			X
Zon op gevel	1	0	
Zon op waterwingebied			X
Zon boven snelweg	1	0	
Zon op dijken	2	0	
Wind			
Zoekgebied wind:	Langs stadsranden	1	0
	Langs kanalen	3	0
	Langs oude oer ijdijken		